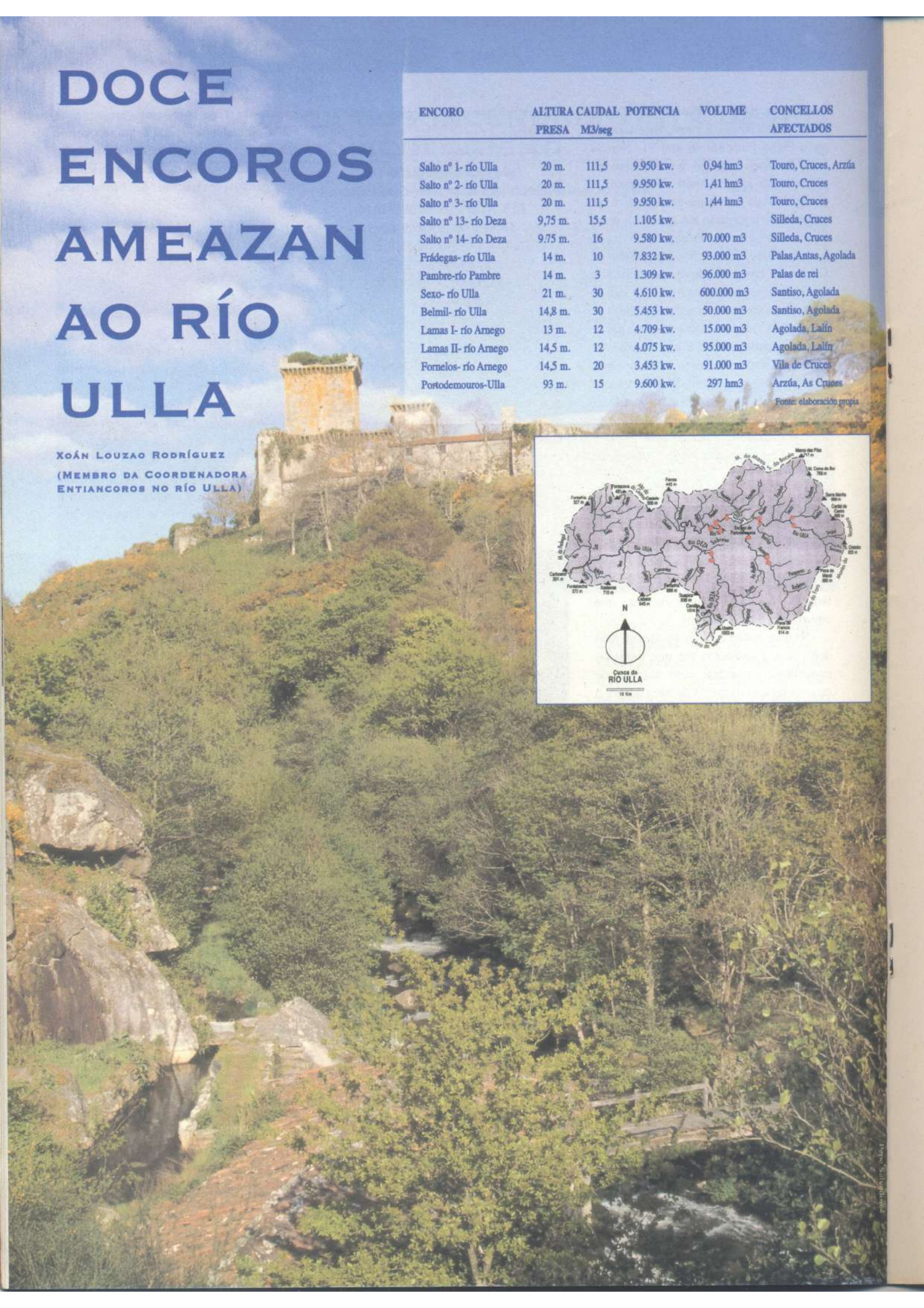
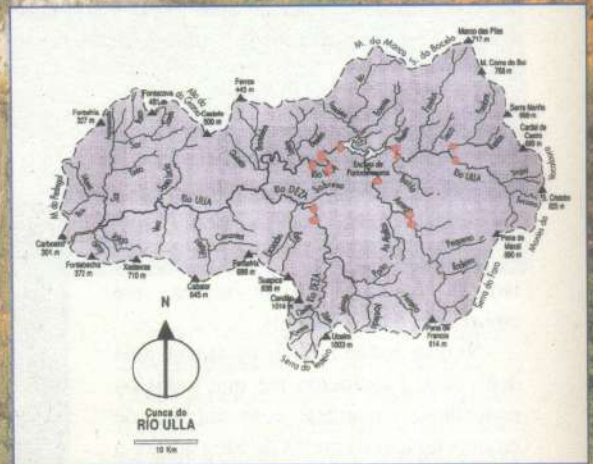

DOCE ENCOROS AMEAZAN AO RÍO ULLA

XOÁN LOUZAO RODRÍGUEZ
(MEMBRO DA COORDENADORA
ENTIANCOROS NO RÍO ULLA)

ENCORO	ALTURA CAUDAL		POTENCIA	VOLUME	CONCELLOS AFECTADOS
	PRESA	M3/seg			
Salto nº 1- río Ulla	20 m.	111,5	9.950 kw.	0,94 hm ³	Touro, Cruces, Arzúa
Salto nº 2- río Ulla	20 m.	111,5	9.950 kw.	1,41 hm ³	Touro, Cruces
Salto nº 3- río Ulla	20 m.	111,5	9.950 kw.	1,44 hm ³	Touro, Cruces
Salto nº 13- río Deza	9,75 m.	15,5	1.105 kw.		Silleda, Cruces
Salto nº 14- río Deza	9,75 m.	16	9.580 kw.	70.000 m ³	Silleda, Cruces
Frádegas- río Ulla	14 m.	10	7.832 kw.	93.000 m ³	Palas Antas, Agolada
Pambre- río Pambre	14 m.	3	1.309 kw.	96.000 m ³	Palas de rei
Sexo- río Ulla	21 m.	30	4.610 kw.	600.000 m ³	Santiso, Agolada
Belmil- río Ulla	14,8 m.	30	5.453 kw.	50.000 m ³	Santiso, Agolada
Lamas I- río Arnego	13 m.	12	4.709 kw.	15.000 m ³	Agolada, Lalín
Lamas II- río Arnego	14,5 m.	12	4.075 kw.	95.000 m ³	Agolada, Lalín
Fornelos- río Arnego	14,5 m.	20	3.453 kw.	91.000 m ³	Vila de Cruces
Portodemouros-Ulla	93 m.	15	9.600 kw.	297 hm ³	Arzúa, As Cruces

Fonte: elaboración propia

Cos seus 132 km de longo e unha cunca que abrangue uns 2803 km², o río Ulla é, despois do Miño-Sil, o máis importante de Galicia. Xera no seu percorrido espaciais de gran beleza paisaxística e ten un especial interese pola súa produción piscícola: foi, xunto co Eo, un dos principais ríos salmoneiros. A presa de Portodemouros converteuse nunha barreira infranqueable para esta e outras especies migratorias, ademais de incidir no clima da zona e no seu desenvolvemento socioeconómico. Con este precedente, non é de extrañar que, perante a noticia de que Unión Fenosa pretendía construír 12 novas presas no río, houbera oposición. Mesmo os alcaldes dos 9 Concellos afectados manifestaron a súa discrepancia co proxecto. Asociacións de todo tipo (ecologistas, de veciños, de pesca, culturais, deportivas,...) e persoas en particular mobilizáronse para informar da solicitude de aproveitamento hidroeléctrico e para coordinar a oposición a el. Xurdiron apoios en distintos puntos do país, que desembocaron na presentación de varios milleiros de escritos de alegacións, unhas referidas ó conxunto do proxecto, outras a aproveitamentos concretos. E é que á pouca xente se lle escapa que Galicia, con preto de 40 encoros de produción hidroléctrica, ten pagado, en deterioro de cuncas fluviais, un tributo suficientemente alto á satisfac-

ción das necesidades enerxéticas; e cando se está exportando da orde da terceira parte da enerxía que en Galicia se produce, non pode xustificarse que o río Ulla, patrimonio natural e colectivo, sexa posto ó exclusivo dispor dos intereses particulares dunha empresa privada. O presente artigo de Xan Louzao abonda nas características dos encoros e o impacto que causarían.

ANTECEDENTES

O pasado día 1 de marzo o D.O.G. publicaba o proxecto de Unión Fenosa para a construción de 12 encoros no río Ulla. Este

se construíu neste río, no ano 1968, o encoro de Portodemouros con 297 hm³ de volume e 75 MW de potencia.

Chama a atención que se pretenda facer valer agora esa concesión otorgada hai preto de 40 anos, no máis duro franquismo, (o que xa de por si sería razón suficiente para denegala) e cando fai máis de 30 anos que non se exercita, o que tamén dende un punto de vista legal pode ser causa de desestimación. (A administración pode denegar unha concesión se pasan máis de tres anos sen exercela por parte da empresa concesionaria).

De tódolos xeitos as razóns de máis peso

Manuel Soto

proxecto é unha modificación da concesión que Unión Fenosa ten dende o ano 1962 para a explotación integral da cunca do río Ulla. Lembremos que por esa concesión xa

para o rexeitamento son os nefastos efectos ambientais e socioeconómicos que causarían e os nulos beneficios que xerarían, dos que falaremos máis adiante.

LOCALIZACIÓN DOS ENCOROS

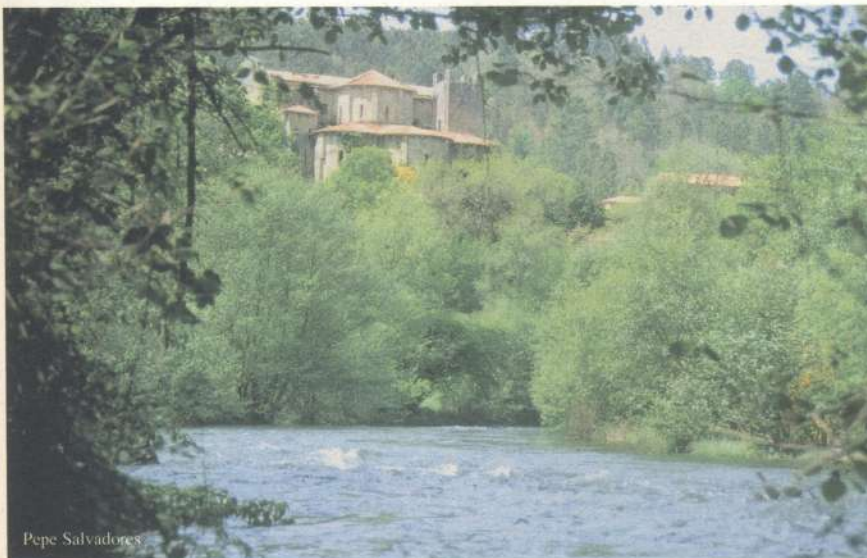
Dos doce encoros previstos, seis irían no río Ulla (3 no alto Ulla e 3 a continuación de Portodemouros), e seis nos afluentes Pambre (un), Arnego (tres) e Deza (dous), afectando en total a nove concellos.

A estes doce encoros hai que sumar o proxecto de aproveitamento hidroeléctrico do caudal ecolóxico que verte o encoro de Portodemouros, que darían os trece aproveitamentos solicitados.

Mapa coa localización (puntos) dos trece proxectos

CARACTERÍSTICAS DOS PROXECTOS

No cadro que se acompaña resumimos as principais características dos encoros.

Pepe Salvadores

Arriba: Mosteiro de Carboeiro
Páxina anterior: Castelo de Pambre

Os saltos 1,2 e 3 no Ulla e o salto 13 no Deza levan a central ao pé da presa, mentras que todos os demais levan canle de derivación. Nos saltos de Frádegas, Lamas I e Lamas II esta canle vai descuberta.

Chama a atención que a empresa deduce o caudal do alto Ulla e dos seus afluentes a partir do caudal que ten o río no concello de Santiso, xusto antes da cola de Portodemouros, e logo o caudal que solicita é maior que o obtido. Xa nos podemos ir dando unha idea do que vai suceder cos caudais ecolóxicos, máxime se temos en conta que Unión Fenosa foi multada tres veces nos últimos catro anos por non respectar estes caudais mínimos.

ALGÚNS EFECTOS AMBIENTAIS CONCRETOS QUE CAUSARÍAN

Os Estudos de Impacto Ambiental presentados pola empresa non contemplan a maioría dos efectos que se causarían, e presentan innumerables ambigüedades e falseidades. Ademais de ser practicamente iguais todos eles. Lonxe de ser uns estudos rigurosos, están feitos para cumprir o formalismo legal, e que o seu resultado esté en consonancia co interese da empresa. Sería moi longo enumerar todos os efectos negativos que causarían, so citaremos algúns para cada encoro en concreto.

O encoro de Frádegas deixaría sen auga a un tramo coñecido como "as torrentes do Mácara", onde o Ulla alcanza o seu máxi-

mo desnivel, moi visitado por esta razón e pola súa beleza e a presenza de érbedos e acivros. A cola deste encoro afectaría a un balneario en reconstrución.

O de Pambre levaría as súas augas ao pé do castelo de Pambre e anegaría unha ponte medieval pola que pasaba un camiño real. O castelo nin se menciona no EIA.

O salto Lamas II faría desaparecer unha pequena minicentral que vende a súa electricidade ao núcleo de Agolada e parroquias. A súa presa ubicaríase xusto antes da toma de auga de Agolada. Este encoro xunto co Lamas I e Fornelos situanse no val do río Arnego, que foi proposto pola Xunta de Galicia para incluír no proxecto rede natura 2000 da U.E. (sobreiral do Arnego).

Os saltos 1,2 e 3 destruírían dez kilómetros do Ulla (non deixan ningún tramo de río entre eles) no tramo máis rápido de todo o baixo Ulla. Afectaría a unha zoa case virxe de grande beleza, con vexetación autóctona e masas de sobreiras todo ao longo do río. Eliminaría a realización de deportes de auga (rafting, canoa,...) que se levan a cabo dende fai uns anos.

Se sumamos os, aproximadamente, 20 km de longo do encoro de Portodemouros cos 10 km destes tres saltos, dannos 30 km ininterrompidos de encoro. O máis sorprendente é que estes tres novos encoros se xustifican para regular o caudal de Portodemouros. É inconcebible que se pretenda solucionar un problema causado por un encoro coa construción de tres máis.

A barbaridade complétase cos saltos de Sexo e Belmil a escasa distancia da cola de Portodemouros e case pegados entre si. Río arriba, a partir do concello de Touro, o Ulla desaparece como río pasando a ser unha sucesión de encoros.

Os encoros 13 e 14 situanse perto do mosteiro de Carboeiro, concretamente o nº 14 deixaría o río Deza sen auga ao seu paso por este Mosteiro. Debemos lembrar que o val do Deza tamén foi proposto pola Xunta para a súa inclusión no proxecto rede natura 2000 da U.E.

OUTROS EFECTOS NEFASTOS

Ademais dos impactos descritos de forma telegráfica anteriormente, non debemos esquecer o que vai supoñer para todas as comarcas afectadas e para o río esta agresión.

A pesca, ademais de desaparecer nos vasos dos encoros, vai sufrir un retroceso moi grande. Ás especies migratorias (troita, reo, salmón, anguía, etc.) vailles ser imposible o seu remonte e descenso, por atopar presas continuamente (aínda que se constrúan mecanismos de paso). Concretamente os saltos 1,2 e 3 serían o golpe de gracia definitivo para a desaparición do salmón no Ulla.

As néboas de Portodemouros multiplicaríanse, e con elas as pragas e o que iso vai supoñer para todas as colleitas de froitas, viño, hortalizas, etc. cultivadas en todo o val do Ulla.

- Anegamento de moitas terras agrícolas e servidume de paso das liñas eléctricas, ademais das consecuencias que para a saúde teñen estas liñas de alta tensión.

- Asolagamento de muiños, moitos deles en uso ou en reconstrución, e das tostas que aínda se manteñen en pé, desaparecendo así un dos símbolos culturais propios máis significativo.

O turismo rural ve desaparecer o seu principal atractivo, como é o río e a paisaxe con toda a súa beleza e con todas as actividades de lecer asociadas. A destrución deste activo impedirá o desenvolvemento deste sector co conseguinte quebranto económico.

A IMPOSIBILIDADE DE XUSTIFICAR OS ENCOROS

Non existe nengunha razón que xustifique a construción destes encoros. Unha simple comparativa entre os beneficios e os costes que suporían, demostranos, ben as claras, esta afirmación.

Os costes van dende os ambientais, coa destrución de todo o hábitat fluvial e do

ecosistema de ribeira, pasando polos económicos pola destrución dun recurso de incalculable valor e os seus efectos negativos asociados, xa sinalados. Até incluso o custo de oportunidade ao eliminar calquer outro uso, actual ou futuro, que se quixera facer deste recurso de forma irreversible.

Polo contrario os supostos beneficios non existen. Non crean ningún posto de traballo. Neste sentido debemos recordar que Fenosa reduciu nos últimos oito anos dous mil postos de traballo en Galicia, e este proceso segue, como están denunciando precisamente estes días os sindicatos.

Tampouco xeran industrialización nin se crea ningún tecido empresarial inducido alí onde hai encoros.

A enerxía eléctrica non é máis barata en Galicia, pese a suportar os custos de xerala. É máis, o suministro é moi precario, sobre todo no rural.

Os beneficios que produzan estas centrais irán a parar exclusivamente a conta de resultados de Unión Fenosa (no ano 98 tivo uns beneficios de 28500 millóns de pesetas) e non revertirán nin na comarca nin en Galicia, nin siquera fiscalmente, xa

que a empresa ten o seu domicilio fiscal en Madrid.

Por último tampouco a necesidade enerxética pode ser esgrimida porque Galicia é excendataria en aproximadamente un tercio da súa produción.

Con todos estes argumentos, é inaceptable que a Xunta de Galicia declare o proxecto de Utilidade Pública. Todo o contrario, suporía a expoliación dun recurso que é patrimonio común para aproveitamento exclusivo dunha empresa privada.

Esperamos e demandamos que a administración cumpla co seu deber de defender os intereses dos/as cidadáns/as galegos/as. Non teñen nengún

dereito a destruír un ben que recibimos dos nosos antepasados e que temos a obriga de deixar ás xeracións futuras.

O río non pode ser adjudicado a unha empresa para a súa explotación e lucro privado, e debe ser preservado como fonte de vida e de identidade, para o noso disfrute e o dos nosos descendentes. Así llo recordamos os máis de cinco mil galegos e galegas que presentamos alegacións a estes proxectos. Ademais de concellos, asociacións de pescadores, de veciños, culturais, asociacións ecoloxistas e, por suposto, ADEGA e a Coordinadora Antienoros no río Ulla.

RAFTING NO RÍO ULLA

As actuacións levadas a cabo pola Coordinadora Antienoros no río Ulla tiveron un punto álxido o día 25 de Abril, coa celebración dunha xornada lúdico-reivindicativa que tivo como eixo o descenso en rafting dun tramo do río. A desinteresada colaboración das empresas Arrepións e Turnauga propiciaron a actividade, que tivo tan boa acollida que non foi posible atender a todas as solicitudes.

Centos de persoas se deron cita na ponte nova de Arcediago, desde onde se trasladaron ó punto de inicio do descenso. O río foi unha festa de cores ó ser ocupado polas máis de 100 persoas que o descendían en rafting, ás que se sumaban as que o facían en canoas ou en estruturas flotantes construídas ad hoc. Outros e outras participantes facían o percorrido a pé pola beira do río, sen que puidese evitarse algún que outro chapuzón indeseado.

Ó remate, con posibilidade de elixir entre sol e sombra, agardaba o polbo... ou o xantar que cada quen trouxese. E na pausa da música dos gaiteiros, mentres as pancartas colgadas seguían insistindo na conservación do río Ulla, o comunicado final:

"...asístenos a plena convicción de que é a nosa obriga moral para coas xeracións vindeiras deixarlles o río como nós o disfrutamos e, a ser posible, mellorado. E esta convicción é o noso compromiso" (...).

E.C.

Pepe Salvador

**CAFETERÍA
RESTAURANTE**

**Merca
Galicia**

VIA LA CIERVA, S/N.
POL. TAMBRE.
SANTIAGO DE COMPOSTELA

TELF.: 981 589 354

Equilibio 3

a túa
Tenda Ecolóxica

Ronda de Nelle, 19 baixo
15007 A Coruña
Telf.: 981 15 36 08

*Alimentación
biolóxica e a
millor oferta en
productos
respetuosos coa
Natureza e a
Saúde.
Herbas,
Papelería,
Librería,
Roupa,
Cosmética,
Hixiene,
Artesanía,
Comercio xusto*